mare
SEPTEMBER
Tweeëntwintigste jaargang nummer 5
september 2026
gereformeerde kerk te rotterdam

HERFST:
"VERGEET NIET GELUKKIG TE ZIJN[1]."

In 2025 stierven er 173.000 mensen in Nederland. Niet allemaal waren ze 'oud en van het leven verzadigd', zoals het Oude Testament een goede dood omschrijft. De dood hoort niet bij jonge mensen. Bitter schreef J.C. Bloem bij de dood van een meisje[2]:

Het gestorven meisje

Aan alle aanvalligheden
Vermaagschapt, een kleinood
Van ziel en lijf en leden –
Maar heeft dit ooit gebaat tegen de blinde dood?

O groen der eerste landen,
O dauw van voor de tijd,
Doorschenen wolkenranden –
De wereld heeft geen plaats voor zulk een lieflijkheid .

Vervolg op pagina 2

U kunt Mare in kleur op onze website bekijken: https://bergsingelkerk-bmvier.nl/mare/

Jonge mensen sterven soms door mensenhanden: Lisa uit Abcoude, vorig jaar drieënveertig vrouwen door femicide, jonge mannen in straatgeweld en autocrashes. En vergeet de zinloze oorlogen niet (en de 18.500 dode kinderen in Gaza). Jonge mensen sterven ook door allerlei ziekten. Dat valt dan in de rubriek 'natuurlijke dood'. Maar er bestaat geen 'natuurlijke dood'. Mensen leven in relaties: als gelieven, vrienden, kennissen, buren, collega's, naasten. Als die relaties breken is daar niets 'natuurlijks' aan. Het doet pijn, het schuurt, het roept woede op en leegte. De dood doet alle vormen van liefde geweld aan.

Dat jonge mensen sterven raakt iedereen diep. Als het om geweld of een ongeluk gaat, leggen mensen bloemen en knuffels neer en houden tegenwoordig vaak een (witte) mars om hun emoties te uiten. Emoties omdat een jong mens sterft. Maar ook omdat het ons ermee confronteert, dat we zelf ook onderweg zijn naar de dood. Zo zegt Jan Boerstoel[3]:

Ik ken een man die doodging als een boom
Een eik die zomaar brak in een orkaan
Daar zou je haast jaloers op kunnen worden
Ik vraag me af hoe het met mij zal gaan

Je hebt wel mensen die de honderd halen
Maar menigeen komt amper aan de helft
Om van een kind dat doodgaat maar te zwijgen
Daar kun je het pas echt benauwd van krijgen
Omdat het je zo bang maakt voor jezelf

Ik ken een vrouw die als een dode plant
Gekoppeld aan machines, bleef bestaan
Tot iemand eindelijk de knop omdraaide
Ik vraag me af hoe het met mij zal gaan.

"We gaan allemaal dood" is een dooddoener, want de dood is geen simpel feit, maar vooral een ervaring. Het is goed om je soms af te vragen "hoe het met mij zal gaan." Niet om ons leven door angst voor de dood te laten overschaduwen, maar om te bedenken wat nu werkelijk waardevol is en wat bijzaak is in je leven. Denken over de dood gaat altijd over de kwaliteit van je leven.

In reclameblokken op radio en tv roepen goede doelen ons tegenwoordig op om een legaat na te laten. Een reclameslogan zegt: Na mijn dood help ik mensen in nood. Volgens de kranten laten de babyboomers straks 955 miljard euro na en wachten de volgende generaties daar met smart op! Anderzijds berekenen economen wat 'de vergrijzing'(ofwel oude mensen) de samenleving kost. Oude mensen lijken zo vooral pinautomaten die duur in onderhoud zijn!

De dood hoort niet bij jonge mensen. Maar hoort de dood bij oude mensen? Ingmar Heytze schreef:

Vogels voeren[4]

Toen Oma bijna doodging
werd ze vogelklein en vederlicht.
Eten kon ze niet meer zien:
ze lachte blij met verre ogen
en haar grote kunstgebit.

Regeltantes schikten alles.
Kraaien krasten in ons hoofd
en de dood werd weggegeten
met kalkoen. Het was
december, tenslotte.

Relativeren we de dood niet al snel, als mensen oud zijn: "Hij was ook al 82!" Maar al is je lichaam er, biologisch gezien, aan toe, daarom hoef je nog maar niet uitgeleefd te zijn op die leeftijd. Als de dood een afbraak van onze relaties is, dan is de dood ook niet 'natuurlijk' als je 82 bent. Dan gaan relaties kapot die soms al vijftig, zestig jaar of langer duren. Ogden Nash schreef ooit[5]:

Dat oude mensen sterven
Laat ons koud
Het wordt van hen verwacht
Wij zien hen aan met ogen
Die vragen: Wanneer?
Om oude mensen wordt nooit
Echt gerouwd,
Maar oude mensen weten het
Wanneer een oud mens
Dood gaat.

Hoe ouder je wordt, hoe stiller en leger de wereld om je heen kan worden. Als je zelf dan ook zwakker en afhankelijker wordt en je alledaagse wereld steeds meer krimpt, bestaat het gevaar, dat je leven gaat bestaan uit herinneringen. Hoe intenser de relaties waren, des te meer kunnen de doden je in bezit nemen. Kopland schrijft dat heel subtiel – vooral die laatste zin! – in Dode Hond[6]:

Ik heb de hond laten sterven – daar lag ze
en ik dacht: waar gaat ze nu heen waar
zal ze blijven. Om de dood te begrijpen.

Het lichaam wordt wel gezien als een nest
het tijdelijk verblijf van een onzichtbare
vogel – een afgezant van de eeuwigheid.

Zo zie ik het niet. En toch toen de hond stierf
wat gebeurde er toch dat ik wist dat ze stierf
alsof haar lichaam door iets werd verlaten.

Ik kan niet anders zien dan dat die dode hond
nog leeft en om mij vraagt, zo sterk is
de herinnering, sterker dan ik.

Maar wat van mij hield is weg, ik graaf een gat
leg wat er overbleef daarin en gooi het dicht.

De hond is nergens meer, iedere dag.

Kopland zegt schitterend hoe de dood ons door herinnering en heimwee kan beheersen: Ik kan niet anders zien dan dat die dode hond/ nog leeft en om mij vraagt, zo sterk is de herinnering, sterker dan ik. Daarom moeten we rouwen: ons moeizaam losmaken uit die wurgende greep van de herinnering en ons aarzelend weer richten op het leven. Uiteindelijk is de diepste boodschap van de dood, het echte 'memento mori'. Niet dat we ons op de dood moeten richten, maar dat we niet moeten vergeten te leven: Vergeet niet gelukkig te zijn. Misschien gebeurt dan, wat Siebelink zegt: "De herfst zal schitterend zijn.[7]"

Dick van Kampen

1) *Titel van een roman van Christine Orban, N'oublie pas d'être heureuse, 2009, Albin Michel*
2) *Verzamelde Gedichten, Den Haag z.j. p.114*
3) *Bron: https://muzikum.eu/nl/frans-halsema/doodgaan-songtekst*
4) *Uit POSTKAMER, gedichten, Van Oorschot, 2025*
5) *Ik citeer uit mijn hoofd. Hoorde het gedicht in mijn studietijd in een college over "pastoraat en ouderdom" Ik heb het nooit meer terug kunnen vinden, maar deze tekst altijd zo onthouden*
6) *Rutger Kopland, Verzamelde gedichten, Van Oorschot p.411*
7) *Jan Siebelink, De Herfst zal schitterend zijn. De Bezige Bij, 1980*

VAN DE REDACTIE

Wij lazen ergens: 'De herfst roept. Ga niet naar Start.' Dit in tegenstelling tot de titel van het artikel van Dick van Kampen: 'Herfst: 'Vergeet niet gelukkig te zijn.'
Herman IJzerman schrijft in het stuk 'De verdwenen bloemen' een In Memoriam voor Nel van Mil, voor wie God vrijheid was. En er is een stuk over de gemeentevergadering van 19 juli jl. waarin o.a. ds. Martin de Jong werd voorgesteld.
Met de vakantietas werden deze zomer veel kinderen weer blij gemaakt. Paul van Hattem schrijft over kennen en gekend worden. Er is een interview met Johan en Corrie Langerak-van der Gaag en we lezen een feuilletonaflevering over o.m. het onderwijs in Sierra Leone. Bert van Namen verzorgt weer de puzzel.

Iedereen veel dank voor de geleverde bijdrage!

UIT DE GEMEENTE

DE VERDWENEN BLOEMEN

In memoriam Nel van Mil

Het bloemstuk stond op de tafel naast de paaskaars met de waxinelichtjes eromheen. Alles was gereed om in het wijkpastoraat te beginnen met de viering waarin het leven en het werk van Nel van Mil zouden worden herdacht. Nel van Mil is opgegroeid op een boerderij in Schipluiden, in een groot katholiek gezin. Als kind kreeg zij al vroeg taken op de boerderij; zo moest zij de kalfjes voeren en omzien naar andere dieren. Zij kon verwonderd kijken naar de vogels die zongen in de lucht. Twee van haar zussen waren al ingetreden in een congregatie. 'De Vrouwen van Bethanië' waar Nel intrad, verbonden zich met de vergeten mensen op de vergeten plekken in de samenleving. Dat deed Nel ook. Zij werkte eerst in een clubhuis in een achterstandswijk in Amsterdam. Later vertrok zij naar Spanje, ze werkte daar als schoonmaakster en vervolgens op een school in een kwetsbare buurt.

Draagster van het wijkpastoraat Middelland

Na haar verblijf in Spanje ging zij in Rotterdam wonen. Daar verbond zij zich met de Spaanse immigranten, de gastarbeiders. Zij was intensief betrokken bij het werk van Apojo Mujer. Dit is een groep vrouwen die andere vrouwen, gevangen in de prostitutie, wil helpen om een nieuw leven te beginnen. Jarenlang was zij voorganger in de Spaanssprekende parochie. Nel woonde in Middelland-Zuid samen met Greet Klomp een mede-Vrouwe van Bethanië. Van meet af aan heeft Nel vorm en inhoud gegeven aan het wijkpastoraat Middelland. Een voorbeeld daarvan is de folder die wij indertijd hebben gemaakt om te laten zien wat het wijkpastoraat was en nog steeds is. Hierin staat: Het wijkpastoraat is een geloofsgemeenschap waarin het leven gedeeld en gevierd wordt. 'Je mag zijn wie je bent.'

Er wordt aansluiting gezocht bij het leven in de buurt. Heel goed wordt dit verwoord in het volgende gedicht van Willem Hussem:

Voorzichtig
Heb ik de gevangen vogel
Uit de strik verlost
Ik laat hem vliegen
Hij geeft mij vleugels.

De viering
In de voorbereiding hebben wij muziek en liederen uitgekozen die aansluiten bij de spiritualiteit van Nel. Wij hebben haar familie, mensen uit de Spaanssprekende parochie, vrouwen van Apojo Mujer, de Vrouwen van Bethanië en natuurlijk de leden van onze geloofsgemeenschap uitgenodigd. Aan ieder hebben wij gevraagd een voorwerp mee te nemen. Een voorwerp dat de herinnering aan wie Nel voor haar of hem is geweest, verbeeldde. De dynamiek tijdens de viering was prachtig. Op de tafel stonden ook een aantal verschillende vogels die Nel had gemaakt van keramiek.

Wie is God?
Ria, één van de nichten van Nel, vertelde over een gesprek met Nel. Zij heeft de traditionele vormen van geloven verlaten. Aan tante Nel vroeg zij naar haar beleving van God. Nel had geantwoord: "Toen ik als kind de vogels zag vliegen en hoorde zingen boven de polder, voelde ik mij verbonden met God. God is voor mij vrijheid."
Geen wonder dat wij dit terugvinden in het gedicht over de vogel in de folder van het wijkpastoraat.

Aan het eind van de viering hebben wij geluisterd naar het lied Gracia a la vida. Het was ontroerend te zien hoe de Spaanssprekende mensen dit van harte meezongen, mooier kon het niet.

Het bloemstuk
Het bloemstuk was gemaakt door Jaap. Jaap is een heel creatieve buurtbewoner. Hij liet mij zien hoe hij het had gemaakt. Hij had vier ijzeren kleine olielampjes bekleed met een laagje van keramiek. Deze laag paste bij de keramiek van de vogels die Nel had gemaakt. In de tuitjes konden bloemen worden gestoken. Hij had erover nagedacht. Het was een prachtig voorbeeld van wederkerigheid. Na de viering besloten wij om de bloemen te laten staan, zodat anderen daar ook nog van zouden kunnen genieten.

Het wijkpastoraat Rotterdam-West
Het wijkpastoraat Middelland heeft zich verplaatst naar het Nieuwe Westen. Het is onderdeel van het Wijkpastoraat Rotterdam-West. Alle activiteiten vinden nu plaats in BMVier.
De geloofsgemeenschap van de kerk voelt zich steeds meer ingebed in het wijkpastoraat. Het is soms passen en meten en woekeren met de ruimte. Zo ook op deze middag van de viering. Er moest worden afgestemd met een groep die al aan het koken was, toen wij wilden voorbereiden. Dit lukte en de groep zou na ons komen.

De verdwenen bloemen
De volgende dag ontdekten wij dat de bloemen weg waren. Dat riep bij ons allerlei gevoelens op van verbazing en gekwetst zijn. Het gekwetst zijn kwam voort uit de bijzondere herdenking van het leven van Nel in de viering. Dit werd vooral gesymboliseerd door de toewijding waarmee Jaap het bloemstuk had gemaakt. Via de keramiek was er de verbinding met de keramiek van de vogels van Nel. Vogels die verwijzen naar God en de ruimte van de vrijheid voor ieder mens. Met het 'verdwijnen van de bloemen' was de symboliek van de wederkerigheid verdwenen voor ons gevoel. Bij navraag bleek dat Katinka deze bloemen als een geschenk had gegeven aan de groep, die zich had aangepast aan ons. Mooi toch!

Herman IJzerman

KERK VAN KRIMP NAAR TOEKOMST

BSK/BMVIER KIEST VOOR EEN NIEUWE KOERS

De gemeentevergadering van BSK/BMVier op 19 juli jl. stond in het teken van een urgente vraag: hoe kan de gemeente blijven bestaan in een periode waarin geld en vrijwilligers schaarser worden? De bijeenkomst was een vervolg op het gesprek van maart, toen al duidelijk werd dat de kerk voor lastige keuzes staat. Tegelijkertijd blijft de wens overeind om vieringen, onderlinge verbondenheid en de betekenis van de kerk voor haar leden te behouden. De vergadering markeerde daarmee het begin van een nieuwe fase.

Een toekomsttraject met Martin de Jong
Een belangrijke rol daarin krijgt ds. Martin de Jong. Een groep gemeenteleden hield zich de afgelopen maanden bezig met de toekomst van BSK/BMVier en kwam met hem in contact. Martin de Jong heeft ervaring met kerken die te maken hebben met krimp en beperkte financiële middelen. Hij presenteerde een eerste blauwdruk en werd vervolgens voorgedragen om twee jaar met de gemeente op te trekken. Martin de Jong benadert krimp niet alleen als een probleem, maar ook als een uitdaging. Voor hem begint de vraag naar de toekomst niet bij gebouwen of financiën, maar bij de kern van kerk-zijn: mensen die samenkomen in de naam van Christus. Vieringen en ontmoetingen moeten daarom centraal blijven staan. De toekomstdiscussie gaat volgens die benadering niet

uitsluitend over de vraag welk gebouw behouden blijft, maar vooral over de vraag hoe een vitale gemeenschap kan voortbestaan.

Werkwijze en mogelijke keuzes
De komende twee jaar wil Martin, samen met gemeenteleden, kerkenraad en andere betrokken partijen verschillende mogelijkheden onderzoeken. Het eerste jaar moet vooral ruimte bieden om ideeën uit te werken. Daarna kunnen de voor- en nadelen van de verschillende scenario's worden afgewogen, met als doel binnen twee jaar tot een duidelijk toekomstplan te komen. De voorgestelde inzet bedraagt zestien uur per week.

Tijdens de vergadering klonk tegelijk een duidelijke waarschuwing tegen wensdenken. De gemeente moet rekening houden met de financiële mogelijkheden, met het beperkte aantal mensen dat verantwoordelijkheid kan en wil dragen en met activiteiten die daadwerkelijk uitvoerbaar zijn. Ook gesprekken met huurders van de kerkgebouwen zijn nodig. De Bergsingelkerk en BMVier blijven mogelijke locaties, ieder met een eigen karakter. Voor veel aanwezigen is echter niet het gebouw, maar het voortbestaan van de gemeenschap het belangrijkste uitgangspunt.

Pastorale zorg en interne communicatie
Naast gebouwen en financiën kwam een ander kwetsbaar punt nadrukkelijk naar voren: de pastorale zorg. De bezoekgroep voor ouderen functioneert volgens de vergadering onvoldoende samenhangend sinds de voormalige coördinator is verhuisd. Ook werd een voorbeeld besproken van een hulpvraag uit de gemeente die niet de gewenste ondersteuning opleverde. De huidige communicatie tussen oudere gemeenteleden en de organisatie blijkt niet altijd goed te werken. Betere coördinatie is daarom noodzakelijk. De toekomst van de gemeente gaat daarmee ook over de vraag hoe leden naar elkaar blijven omzien.

Martin de Jong wil zich daarbij niet opstellen als een externe adviseur die van buitenaf een plan oplegt. Hij wil deelnemen aan de kerkenraad, meeleven met de gemeente en samen met gemeenteleden onderzoeken wat zij geloven en belangrijk vinden. Ook pastorale taken behoren tot de mogelijkheden.

Prioriteiten en maatschappelijke betrokkenheid
De vergadering maakte verder duidelijk dat de gemeente keuzes moet maken. Wat moet absoluut behouden blijven en welke activiteiten zijn niet langer haalbaar? Die vraag werd nadrukkelijk gesteld. Tegelijkertijd werd gepleit voor een blik die verder reikt dan verlies. Wat in het verleden is opgebouwd en wat goed is gegaan, verdient eveneens erkenning en dankbaarheid.

Ook jongeren, maatschappelijke betrokkenheid en de zichtbaarheid van de kerk kwamen ter sprake. Er werd gepleit voor een actievere rol bij maatschappelijk relevante thema's. BMVier heeft daarin al een meer naar buiten gerichte positie, onder meer via het Wijkpastoraat. Toch verschillen de opvattingen over de volgorde. Sommigen zien juist in maatschappelijke profilering nieuwe kansen, terwijl anderen vinden dat eerst intern orde op zaken moet worden gesteld.

Samenwerking met bondgenoten en gebouwen
Daarbij kan de kerk volgens verschillende aanwezigen niet alleen naar zichzelf kijken. Ook buiten de gemeente zijn mogelijk bondgenoten te vinden. Mensen die niet kerkelijk betrokken zijn, kunnen belangstelling hebben voor maatschappelijke initiatieven of een rol willen spelen bij activiteiten en het gebruik van kerkgebouwen. Een eerder idee om een kerkgebouw als huiskamer voor de buurt te benutten, kwam echter niet van de grond, mede doordat de Commissie van Beheer huurinkomsten niet wilde missen.

Martin de Jong onderstreepte dat samenwerking binnen én buiten de kerk belangrijk kan zijn. Maar idealen moeten steeds worden getoetst aan geloof, geld en praktische haalbaarheid. Als een activiteit financieel niet kan worden gedragen, zal de gemeente gezamenlijk moeten besluiten of zij ermee stopt.

Aan het einde van de vergadering werden de eerste concrete stappen gezet. De gemeente stemde in met het voorstel om de classis te vragen Martin de Jong de komende twee jaar in het toekomstproces te begeleiden. Ook ging zij akkoord met het beroepen van hem als dominee, met de bedoeling dat hij na de zomer kan beginnen. Daarnaast willen Adriaan van der Zijde en Mariëtte van der Ent ambtsdrager worden.

Daarmee is de koers niet definitief vastgelegd, maar wel het proces gestart. De komende periode draait om onderzoeken, afwegen en kiezen. De vraag is uiteindelijk niet alleen welk gebouw of welke activiteit toekomst heeft, maar welke gemeente BSK/BMVier wil zijn en wat zij daarvoor gezamenlijk kan dragen. De belofte aan de gemeente is in elk geval helder: er wordt verder gewerkt aan een realistisch toekomstperspectief en de gemeente wordt over de voortgang geïnformeerd.

Tineke de Lege

ACTIE VAKANTIETAS

heel veel blije kinderen!

Wat was het weer een mooie actie dit jaar met een nieuw record vrolijk versierde tassen! Dankzij de betrokkenheid en vrijgevigheid van velen konden maar liefst **24 vakantietasjes**, gevuld met speelgoed en leuke verrassingen, worden overhandigd aan de kindergroep in het Oude Westen. De kinderen hebben er ongetwijfeld veel plezier aan beleefd. Als extra verrassing zijn de vakantietasjes ook nog aangevuld met **ijsbonnen**. Dat maakt de vakantiepret natuurlijk helemaal compleet! Namens Monique en Sanriz, maar vooral namens de kinderen die een tasje hebben ontvangen: **heel hartelijk dank aan iedereen die heeft meegeholpen, gedoneerd of op een andere manier heeft bijgedragen**. Dankzij jullie genieten de kinderen van een extra vrolijke zomer. Hieronder staan ook enkele foto's van de uitdeelmiddag op 15 juli. Ook onze hartelijke dank aan de diaconie voor de financiële ondersteuning van deze actie.

Sjoukje Loudon en Tobias Jansen

COLUMN

Stichting Wijkpastoraat Rotterdam West

trouw aan bewoners

IK HEB JE BIJ JE NAAM GEROEPEN

In de wereld van vandaag lijkt een mensenleven soms weinig waard. Oorlogen en natuurrampen trekken dagelijks aan onze ogen voorbij, met vele naamloze slachtoffers tot gevolg. Is dit het lot van onze mensheid? Stopt het dan nooit? Moeten wij dan maar leren leven met al deze ellende die onze huiskamers binnenkomt via televisie en internet? Je zou het soms denken als je de eindeloze stroom van sombere en soms afschuwelijke beelden uit de hele wereld tot je neemt. We raken steeds vaker afgestompt en misschien soms wel wat onverschillig over het lijden dat anderen overkomt. We voelen ons vaak machteloos in het licht van al dit zinloze geweld.

Toch is er soms hoop en een sprankje licht in de duisternis. Vandaag had ik zo'n moment toen ik een video zag van tientallen Nepalezen die twee landgenoten uit de modder in een tunnel haalden. Met man en macht werd gegraven om deze twee mensen te redden zoveel dagen naar de verwoestende modderstroom die uit de bergen kwam. Zwoegen, zweten, alles op alles zetten om het leven van twee mensen veilig te stellen. En dán de vreugde, de onbeschrijfelijke vreugde als de twee levend uit de tunnel worden gehaald. Gedragen door hun landgenoten, toegejuicht en toegelachen. Het is een wonder, zij hebben het gered, dankzij het doorzettingsvermogen van zoveel reddingswerkers die niet opgaven. Ook niet toen het hopeloos leek. Doorgaan met graven, elk mensenleven telt! Ik zat er met tranen in mijn ogen naar te kijken. De onschatbare waarde van een mensenleven kwam hier pontificaal in beeld. Deze twee mensen kregen namen. Zij kregen een gezicht en werden zo uit de anonimiteit getrokken van zoveel duizend doden en vermisten in het land. Hier toonde zich ten volle de medemenselijkheid en de naastenliefde voor de ander. Hier waren mensen aan het werk die zich belangeloos inzetten voor andere mensen, simpelweg omdat zij mensen zijn. Vanuit de overtuiging, dat ieder mens telt.

Als mensen namen krijgen en een gezicht kunnen we ons identificeren met hen, dan worden we geraakt, maken we verbinding van mens tot mens en doorvoelen ten volle de waarde van elk mensenleven. Dan weten we weer: dit is een vader, een moeder, een dochter of een zoon. Dit is een mens, zoals ik ben. Dan komt de menselijke maat terug. Dan ontdooien wij en worden wij weer mens onder de mensen.

Dit kleine voorbeeld uit Nepal is een groots voorbeeld van hoe het ook kan, van waartoe wij als mensen in staat zijn. De menselijke waardigheid, de waarde van elk mensenleven sneeuwt soms onder in de statistieken en de optelsommen. Maar zodra slachtoffers een naam krijgen, een gezicht krijgen, gaan ze voor ons leven. Dan onderkennen we onze eigen kwetsbaarheid, onze weerloosheid, onze sterfelijkheid, maar ook onze wil en onze kracht om te beschermen, om te redden, om te helpen, om te troosten, om te verzorgen. Als de ander een gezicht krijgt, worden we aangesproken als mens. Dan voelen we ten diepste, dat we gehoor moeten geven aan de oproep van de ander.

Zolang we veralgemeniseren, classificeren en anonimiseren kunnen we op een veilige afstand blijven, die de ander als mens buiten beeld houdt of zelfs uitsluit. De discussie over immigratie in ons land laat dat ook zien. 'Er komt een tsunami van tienduizenden asielzoekers per jaar op ons af', wordt regelmatig geroepen. Daarin schuilt de macht van de grote, anonieme getallen die alleen maar tot angst en woede leiden bij mensen in ons land. Maar als je iemand op straat concreet vraagt naar zijn buurman die is gevlucht uit Syrië, dan krijg je vaak een ander, veel menselijker verhaal. Deze buurman is gekend, hij heeft een naam, hij is een vader van kinderen en werkt hard om een nieuw leven in Nederland op te bouwen. Ook in de wijk waar ik werk is elkaar kennen en gekend worden van belang voor een goed samenleven. Kunnen wij de ander echt blijven zien als mens? Kunnen wij ons hart openen voor de ander? Of rennen we elkaar voorbij in anonimiteit?
Als mensen namen krijgen. Als we verhalen met elkaar delen. Dan worden wij weer mens onder de mensen en ontstaat er verbinding. Dan is elk mens van waarde, gewoon zoals hij/zij geboren is. Het doet mij meteen denken aan de tekst die vaak bij de doop wordt uitgesproken of gezongen: 'Ik heb je bij je naam geroepen, je bent van mij' (Jesaja 43:1). Als weerloze en kwetsbare mensen worden wij bij naam geroepen door God, omdat God in zijn oneindige liefde voor ons mensen, elk van ons als kostbaar beschouwt. Wij mogen van Hem tevoorschijn komen zoals wij werkelijk zijn. Laten ook wij elkaar bij onze namen noemen en onze harten openen voor elkaar, want dan zijn wij op ons mooist.

Paul van Hattem,
Wijkpastor Rotterdam West

INTERVIEW

ZO WERD JOCHEM EEN HEEL VERTROUWDE GAST IN DE BERGSINGELKERK

Door Tineke de Lege

Ter gelegenheid van hun vijftigjarig huwelijk heb ik een gesprek met Johan en Corrie Langerak-van der Gaag over hun leven en over hun langdurige betrokkenheid bij de Bergsingelkerk. Als opwarmertje bekijken we het fotoalbum van de trouwdag in 1976. Alle dames waren heel chic in het lang; Corries bruidsjurk was door haar oma gemaakt, die coupeuse was. En dat dit haar vak was kun je wel zien aan het maatwerk.

Hoe hebben jullie elkaar ontmoet?
Corrie: 'Mijn vader was koster in de toenmalige Duyststraatkerk. Johan vond het als jongen leuk om mijn vader te helpen. En iedereen die hielp mocht gezellig mee naar boven na de dienst, lekker koffie drinken met elkaar . Zo hebben we elkaar leren kennen. Hij ging zelfs mee op vakantie.'
Johan: 'We zijn naar elkaar toegegroeid. Dat helpen was af en toe best nodig, want het was soms fysiek zwaar. Ik heb daar wel de hele kerk gestofzuigd. Het voorste deel van de kerk was bezet met losse stoelen en bij bruiloften werden die allemaal weggehaald, ze waren loodzwaar. En ook bij partijen was het opruimen en afwassen.'
Corrie: 'Bij ons thuis was het zondagsavonds altijd 'zoete inval', ook met mensen uit de straat. Die ouders zaten vaak in het café en de jeugd zat dan bij ons. Dan gingen we kaarten.' Als ik vraag of ze hun trouwdag in 1976 nu weer net zo zouden organiseren is het antwoord: we zouden ongeveer hetzelfde doen, maar dan op een minder hete dag! De getuigen van Corrie waren haar ouders en haar oma, die van Johan behalve zijn ouders een oom, bij wie hij als baby in huis woonde toen zijn moeder tbc had. Na het stadhuis was er de kerkelijke bevestiging, geleid door ds. Van Zuthem. En daarna was er ontvangst bij Corrie thuis, waar veel mensen in de grote woonkamer konden zitten. 's Avonds was er de goed bezochte bruiloft in een zaaltje in Schiedam. Ze hebben hun vijftigste trouwdag in het Kralingse Bos gevierd, in restaurant 'De Tuin van de Vier windstreken' en hebben daar aan het water gegeten met broers en zussen. Ook Corries moeder was er tot hun grote genoegen bij. Zij is vierennegentig jaar, heeft het lichamelijk moeilijk, maar ze heeft een helder hoofd.

Waar zijn jullie gaan wonen?
Johan: 'Er was toen (ook al!) een vreselijke woningnood. Ik was het laatste thuiswonende kind, en wij mochten op zolder wonen bij mijn ouders, aan de Nieuwe Binnenweg 407. Wij hebben daar anderhalf jaar gewoond.'
Corrie: 'We wilden natuurlijk graag op onszelf wonen. We keken voortdurend naar advertenties en toen zagen we er één van een man die een huis had, maar die alleen maar aan christelijke mensen wilde verhuren. Dus wij reageerden daarop. Die meneer wilde eerst nog aan de dominee vragen of het klopte en kwam daarna bij ons thuis kijken. Hij wilde zien welke indruk wij op hem maakten.' De aanblik van baby Linda die zoet voor de kachel zat te spelen hielp waarschijnlijk mee, want die indruk was kennelijk gunstig: ze kregen het huis en ze wonen er nu nog! Aan de Gordelweg, met als bonus het feit dat allebei

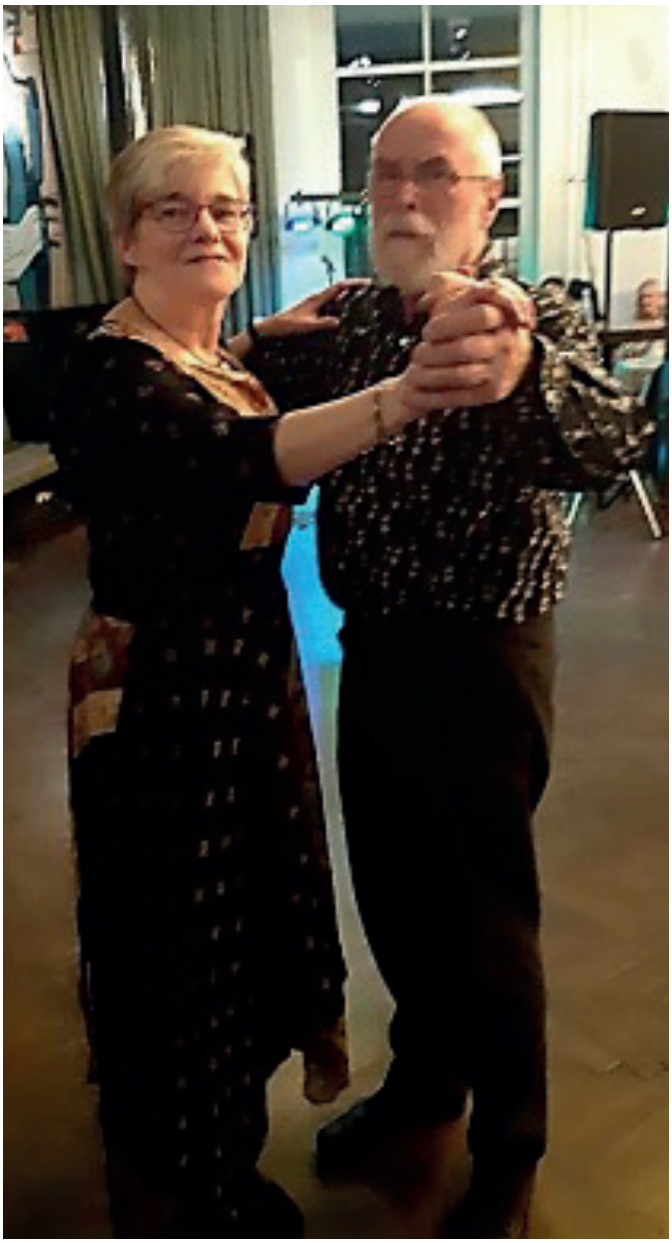

hun dochters naast hen wonen. Elke vrijdagavond houden ze 'gezinsavond'.

Welk werk deden jullie in de eerste periode van je huwelijk?
Corrie was na de mavo naar de pabo gegaan maar na het derde jaar gestopt omdat ze zwanger was. Johan werkte op de administratie van havenbedrijf Frans Swarttouw met als motto: vroeg beginnen en vroeg naar huis. Corrie richtte zich op de kinderen en de dieren, die ook heel belangrijk in hun leven zijn. Ze volgde cursussen en deed vrijwilligerswerk, o.a. op de school van hun kinderen. Gelukkig bleef het gezin gespaard van grote gezondheidsproblemen.

Jullie hebben een leuke gezamenlijke hobby, dansen. Deden jullie dat al lang?
Corrie en Johan: 'Ja, vanaf het begin van ons huwelijk volgden we stijldanslessen bij Miller's Club van de heer Mulder aan de Mauritsweg. Daar oefenden wij het hele programma. Onze leraar is samen met zijn vrouw verongelukt. Dat gaf ons zo'n klap dat wij stopten met dansen. Later begonnen wij met tapdansen en uiteindelijk keerden we terug naar het stijldansen. Daarnaast doet Corrie al ruim veertig jaar aan moderne dans.' Ze laten een video zien van een choreografie die hun docent gemaakt heeft bij het lied 'In stiller Nacht' van Brahms. Door het dansen, en vooral door de balansoefeningen, hebben zij een zeer goede conditie opgebouwd. 'Ook voor je hoofd is het goed', benadrukt Johan.

Hoe is jullie schooltijd geweest?
Beiden zaten op de lagere school in de Ruilstraat, de Rehobothschool en ze hadden het daar prima naar hun zin. Corrie: 'Op één jaar na, toen ben ik een keer geslagen, terwijl ik een heel braaf kind was.' Daarna ging zowel Corrie als Johan naar de A.W. F. Idenburgschool voor mulo/mavo. Beiden hadden aanleg voor en interesse in de B-vakken. Johan: 'In de vierde klas gaf de heer Van Lambalgen ons wiskundeles in een apart lokaal, dat was een heel fijne sfeer doordat we met een klein groepje waren.' En Corrie herinnert zich met plezier de natuurkundelessen van de heer Tuinman, ook in een klein groepje.

We praten door over het werk van Johan.
' Ik heb daar van alles gedaan: planning, nacalculatie. Ik werd hoofd facturatie, een vrij ingewikkelde toestand was dat, heb ook debiteuren- en crediteurenadministratie gedaan. Toen kwam de computer, de gouden tijd brak aan en ik ben gaan programmeren. Ik bouwde leuke informatiesystemen. Het programmeren vond ik het mooist – het was een 'green field'- er was niks, je moest alles uitvinden. Ik heb voor de commerciële afdeling gewerkt, o.a. complexe spreadsheets gemaakt. Later deed een extern bureau het programmeerwerk voor het hele bedrijf.' Swarttouw ging fuseren met Interstevedoring en de Graan Elevator Maatschappij, (de GEM). Het bedrijf heet nu EBS (European Bulk Services).
'Later ging ik ook voor de kerk programmeren. Het bestaande ledenadministratiesysteem voldeed niet, daarom ontwikkelde ik zelf een nieuw systeem dat nog altijd wordt gebruikt; dat heb ik steeds uitgebreid. Het nadeel is: als ik er niet meer ben is er niemand die ermee kan werken. Eigenlijk moet ik het documenteren, maar dat komt er nooit van.'

En over het werk van Corrie.
Corrie: 'Ik ben in de Bergsingelkerk begonnen met de kindernevendienst. Daarna begon ik als assistent van Teun de Vlaming bij het Kerkelijk Bureau. Later kwam Kees van Wijngaarden erbij en daarna werkte ik samen met Johan. Daarnaast assisteer ik mijn oudste dochter, die Nederlands geeft aan anderstaligen.'

Wat vinden jullie van de krimp in de kerk?
Ze spreken hierover met gemengde gevoelens. 'We betreuren de terugloop van het aantal gemeenteleden en vrijwilligers, maar ervaren tegelijk dat iedereen elkaar kent en dat daardoor de band steviger wordt.' Ze noemen ook de livestreams als een waardevolle manier om elkaar te bereiken. 'De 'gebroeders' Van der Zijde helpen met beeld en geluid. Er wordt best wel aardig gekeken naar

de diensten. Bij een uitvaart werd er eens dertig keer meegekeken en later nog eens honderddertig keer. Dat geeft wel voldoening.'

Ik ben onder de indruk van de discipline waarmee jullie je werk in de kerk als vrijwilliger uitvoeren voor het Kerkelijk Bureau en al het werk in de communicatie. Wat hoort daar nog bij, behalve de ledenadministratie?
'Het maken van de liturgieboekjes hoort erbij. Dat is lastig geworden doordat er gedoe was over auteursrechten van beelden op het internet.' Het is moeilijk iets te vinden. Ook in het Liedboek voor de kerken staan liederen waarvoor geen rechten zijn betaald, die kun je niet op de website zetten. We gaan nu bij alle plaatjes na of er rechten zijn.' Ondanks deze praktische uitdagingen zijn zij nog altijd enthousiast en zeer gemotiveerd om hun werkzaamheden voort te zetten.

Hoe zien jullie de toekomst voor de Bergsingelkerk?
'Zoals het nu is kan het niet blijven. Er is wel zorg over de hechte gemeenschap. Kunnen we als groep bij elkaar blijven? En moet je je eventueel ergens bij aansluiten? Waar? We zouden ons bijvoorbeeld niet thuis voelen in een kerk waar onenigheid is over de vraag of er een vrouwelijke predikant mag komen.'

We praten over de kerk in de samenleving van vandaag en over de verschillen met vroeger
Corrie en Johan: 'Vroeger was de kerk teveel in zichzelf gekeerd. Nu zijn we meer in de wereld, de blik is meer naar buiten gericht. Ook de verschillen tussen hervormd en gereformeerd zijn er niet meer.' Ze wijzen op de kast in de Bergsingelkerk met spullen voor de voedselbank en zeggen: 'Dit is voor de wereld. Dit zijn kleine dingen; je moet je afvragen: wat kun je wél doen en wat is te groot?'

Corrie, ik weet dat jij graag bij de Open-Deurkring bent die elke maand bijeenkomt. Wil je daar iets over vertellen?
'Het is er leuk, gezellig. Ik ben zelf niet zo'n prater, maar ik voel me er thuis. Aad van Endhoven doet het goed. Bara van Pelt, met wie ik nog steeds contact heb, is ermee begonnen.' Corrie en ik ervaren allebei dat we het soms moeilijk vinden te vertellen hoe het met ons gaat.

Wat zouden jullie nog kwijt willen?
'We willen nog zeggen dat huisdieren heel belangrijk voor ons zijn. We hebben twee katten, een konijn en een kanarie. Plus een uitlaathond (driemaal per dag wandelen) en twee oppaskatten.' Vroeger hadden ze een hondje, Jochem, dat inmiddels overleden is. Johan en Corrie gingen elke week om en om naar de kerk omdat hij niet alleen gelaten kon worden. Tot predikant Bara tegen hen zei: 'Waarom neem je hem niet gewoon mee naar de kerk? Dan kunnen jullie tenminste samen gaan.' Zo werd Jochem een heel vertrouwde gast in de Bergsingelkerk.

B E S P I E G E L I N G E N

SIERRA LEONE EN IVOORKUST

NEDERLAND

Irene Versteegh — ***Feuilleton deel 4a*** — Henk Willemse

VERKENNEN VAN DE STAD BO

De dag na kerst gaan we met Samuel, Evi en Abou op de motoren naar de Njala University met de medische faculteit, waar Samuel en Abou les krijgen. Het is nu een stil gebeuren door de kerstvakantie. Het is een ruim opgezet toegankelijk complex met één- en tweelaagse bebouwing. De gebouwen kennen leslokalen, een bibliotheek, een sportzaal, toiletgebouwen en aparte verblijfsruimten voor een hap in de pauzes. Er is ook een campus voor de studenten. Het huren van een kamer op het terrein is duur. Men probeert liever een kamer te huren in de stad. Het universiteitsterrein ziet er eenvoudig uit. Het terrein is niet bestraat. De gebouwen zien er redelijk onderhouden uit. Ramen kunnen open als natuurlijke airconditioning. Hier en daar aankondigingen over wanneer en waar er les wordt gegeven. Geen speciale zaken te zien. Het lesmateriaal en de opleidingskosten zijn voor rekening van de studenten Bij elk nieuw onderdeel moet er weer een bedrag worden opgehoest. De foto's laten de medische faculteit zien. Samuel heeft al een paar keer stages in ziekenhuizen gelopen om het geleerde in praktijk te brengen. Hij zit nu in het derde jaar. In oktober hoort hij of hij door kan naar het vierde jaar. In dat jaar ligt er nog meer

nadruk op stages om het geleerde in praktijk te brengen, aangevuld met colleges. Na dit vierde jaar krijgt hij te horen in welk ziekenhuis hij nog een heel jaar dient te werken om de opleiding te kunnen voltooien. Hij krijgt daar geen vergoeding voor. Voor het eerst horen we dat het nog maar de vraag is of hij daarna in een ziekenhuis een betaalde baan kan krijgen. Er zijn veel afgestudeerde vrouwen en mannen voor deze richting en maar een gering aantal werkplekken. We staan hier maar niet te lang bij stil. Stoppen is geen optie. Met een halve opleiding maak je helemaal geen kans op de arbeidsmarkt. Maar hoe eerlijk is het om voor een opleiding dan zoveel jongeren toe te laten? Een slim verdienmodel. Bovendien blijkt er geen eenduidige landelijke cijferschaal voor de onderwijsvakken. Instellingen hanteren hun eigen beoordelingssystemen en overzichten. Daarom moeten immigranten uit ontwikkelingslanden hun niveau bijspijkeren. We verkennen de stad, rijden o.a. langs de universiteit met de faculteit voor de landbouw. Bo is na de hoofdstad Freetown de grootste stad met mogelijkheden op het gebied van educatie, transport, industrie en cultuur in Sierra Leone. Het aantal inwoners van de stad wordt geschat op zo'n 370.000. Freetown kent zo'n 1,3 miljoen inwoners. Alleen doorgaande hoofdwegen zijn geasfalteerd. Er is een voetbalstadion met een capaciteit van vierduizend zitplaatsen.

Het is soms zoeken naar geldautomaten om geld te pinnen. Soms zijn ze leeg, maar het komt ook regelmatig voor dat onze creditcards of bankpassen niet worden geaccepteerd. Joost mag weten hoe dat komt. Bij navraag in Nederland had de bank daar ook geen goed antwoord op. Lastig is ook dat je een groot aantal bankbiljetten nodig hebt die omgerekend niet veel waard zijn en dat automaten een limiet hebben. wHet liefst halen we geld uit automaten die bij een bank staan en die bewaakt worden. Witte mensen die bij een geldautomaat in een straat bundels bankbiljetten in hun tas stoppen? Dat is in onze ogen niet verstandig, al hebben we nooit iets vervelends meegemaakt. Wel het gevoel van schaamte dat we het zo goed hebben en één zo'n biljet voor de inwoners al een verschil maakt. De winkels bieden hun waren buiten aan

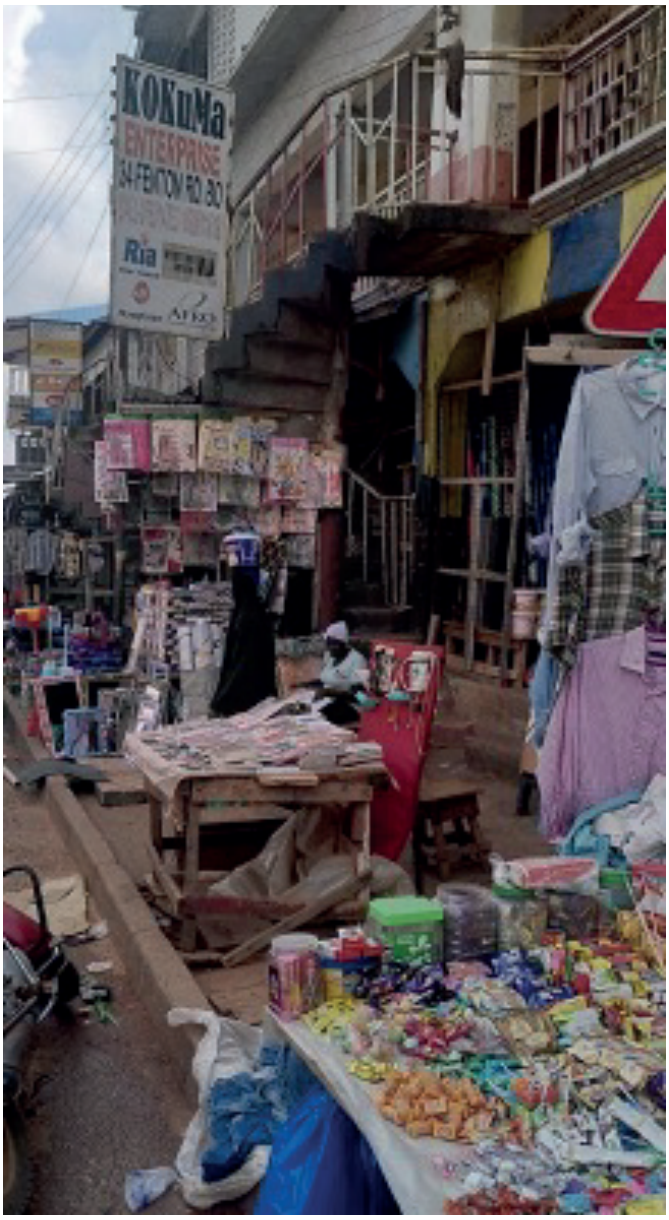

om zoveel mogelijk zichtbaar te maken wat het aanbod is. De vaak tweedehands spullen worden gesorteerd uitgestald.

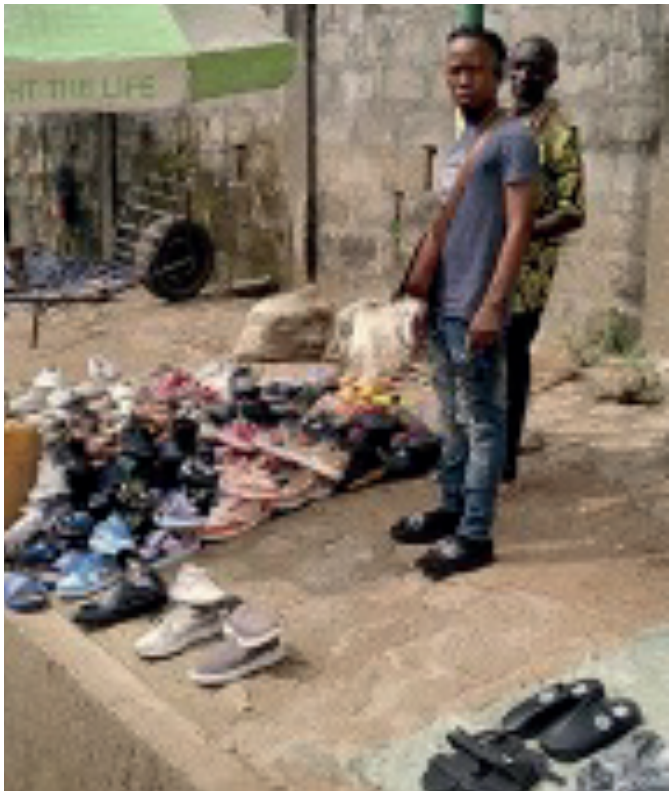

Herfst 2026

Mutaties

In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy zijn deze regels onleesbaar gemaakt. In verband met privacy

Wanneer u verhuist naar het gebied van een andere kerkelijke gemeente en u wilt lid blijven van onze kerk, neemt u dan alstublieft tijdig contact op met het Kerkelijk Bureau om dit goed te regelen.

OPEN HUIS

De Bergsingelkerk (Bergsingel/hoek Bergselaan) is elke zaterdagmiddag van 15.00 – 17.00 uur open voor inloop, kopje koffie of thee, ontmoeting of om een expositie te bekijken.

PUZZELPAGINA

Dit zijn de antwoorden van de vorige puzzel:

1. Deze firma begon in 1753 in Joure een winkel in koffie en thee.
   Douwe Egberts
2. Naast het calvinisme is dit de tweede belangrijke protestantse stroming.
   Lutheranisme
3. Crypt.: Alle boeken met een Griekse letter bevinden zich in Zeeland. (11).
   De Deltawerken
4. Dit dier slaapt gemiddeld tweeëntwintig uur per dag en eet bijna uitsluitend eucalyptusbladeren. Het is een geliefd symbool van Australië. Welk dier is dit?
   Koala
5. Hoe heten de drie gebeden die dagelijks In het jodendom ten gehore worden gebracht?
   Sjacharit – Mincha - Maariv
6. Crypt.: Deze jongeren brengen nieuw leven in kustwateren (10).
   Searangers
7. In dit stadium krijgen gevleugelde insecten pas hun vleugels (5).
   Imago
8. Hoe heet in een zeilwedstrijd het stuk tussen twee boeien?
   RAK
9. Wie schreef het prentenboek ‘Rupsje Nooitgenoeg’ waarvan er wereldwijd meer dan tien miljoenen zijn verkocht?
   Eric Carle
10. Wat is de meest gebruikte zin in de bijbel?
    ‘Wees niet bang’ of ‘Vrees niet

Dit zijn de nieuwe vragen:

1. Met welk Hebreeuws meervoudig begrip wordt God in enkele verzen van Genesis aangeduid?
2. Wat was de naam van de eerste locomotief in Nederland?
3. Crypt.: Uit respect voor de kerk (13 letters)
4. “Je moet de sleutels van de kerk aan de buren durven geven, ook als ze nieuw zijn en niet-kerkelijk.” Welke predikant heeft dit gezegd?
5. Crypt,: Uit Zuid-Holland komt gesteente voor de dominee. (5 letters)
6. Welk instrument bespeelt Sherlock Holmes?
7. Welk materiaal wordt gebruikt bij origami?
8. Wat betekent de uit het Terschellingse dialect afkomstige festivalnaam Oerol?
9. Crypt.: Leeft in de bergen en viert in januari zijn verjaardag (8 letters)
10. De kerktoren in dit Groningse dorp is schever dan die van Pisa.
11. Volgens welke stroming is alles goddelijk?

Veel succes allemaal en heb je vragen of suggesties: bel 06-14125433
of mail bertvannamen70@gmail.com

Bert van Namen

Oktober – December 2026

04 oktober – kleur: groen			**PA-IS zondag**
	BSK	Otto Kroesen	
	BMVier	Katinka Broos	
11 oktober – kleur: groen			
	BSK	Ton Verbeek	
	BMVier	Aad van Endhoven	
18 oktober – kleur: groen			**Werelddiakonaat**
	BSK	geen dienst	
	BMVier	Herman IJzerman	
25 oktober – kleur: groen			
	BSK	Aad van Endhoven	
	BMVier	Elbert Grosheide	
01 november – kleur: groen			
	BSK	Marjolein den Dulk	
	BMVier	Marjo den Bakker	
08 november – kleur: groen			**Dankdag**
	BSK	Nette Falkenburg	
	BMVier	Katinka Broos	
15 november – kleur: groen			
	BSK	Elbert Grosheide	**HA**
	BMVier	Herman IJzerman	**HA**
22 november – kleur: wit			**Gedachteniszondag**
	BSK	Aad van Endhoven	
	BMVier	Katinka Broos	
29 november – kleur: paars			**1e zondag van Advent**
	BSK	Ton Verbeek	
	BMVier	Jan Prij	

Vieringen Buurtkerk Oude Westen (Sint-Mariastraat 142b)

04 oktober	11.30 uur	Akke Gerritsen	
11 oktober	11.30 uur	Paul van Hattem	
18 oktober	11.45 uur	Herman IJzerman	
25 oktober	11.30 uur	Katinka Broos	
01 november	11.30 uur	Katinka Broos	**Herdenking overledenen**
08 november	11.30 uur	Bart Starreveld	
15 november	11.45 uur	Herman IJzerman	
22 november	11.30 uur	Paul van Hattem	
29 november	11.30 uur	Katinka Broos	**HA**

Vieringen Wijkpastoraat Rotterdam West in BMVIER

30 oktober	15.00 uur	Katinka Broos	**Herdenking overledenen**
27 november	15.00 uur	Anneke IJzerman	

De diensten beginnen, tenzij anders aangekondigd, steeds om 10.00 uur.
In de Bergsingelkerk wordt elke zondag voor oppas gezorgd voor kinderen van 0 tot ongeveer 4 jaar.

De diensten worden via Kerkomroep.nl uitgezonden. In BMVier alleen geluid, in de BSK ook beeld. Zoek op https://www.kerkomroep.nl
Onder het keuzemenu 'Rotterdam' vindt u de uitzendingen van de Bergsingelkerk en BM-Vier van de afgelopen weken. Of klik op de naam van het betreffende kerkgebouw op de homepagina van onze website. In de BSK is ringleiding aanwezig!

REDACTIE:
Marijke Enzlin
Tineke de Lege

KOPIJ INLEVEREN VOLGEND NUMMER uiterlijk op:
Zondag 1 november 2026
per e-mail:
mare@bergsingelkerk-bmvier.nl

OVERZICHT INLEVEREN KOPIJ MARE IN 2026

nr	inleveren kopij	verschijnen
6	01 november	22 november

VORMGEVING EN DRUK
RioPrint Rotterdam BV
www.rioprint.nl

BANKREKENINGEN
NL61 INGB 0000 0188 07
t.n.v. Ger. Kerk te Rotterdam
(Centrum)

NL91 INGB 0000 0640 51
t.n.v. Ger. Kerk te Rotterdam
(Delfshaven)

NL26 INGB 0000 1523 27
t.n.v. Diaconie Ger. Kerk te Rotterdam

NL35 INGB 0004 7889 59
t.n.v. Ger. Kerk te Rotterdam
(Collectebonnen)

PREDIKANT
mw ds K.W. Broos
Schepenstraat 64c
3039 NL Rotterdam
tel. 06 - 44 09 88 89
e-mail: kwbroos@xs4all.nl

KERKGEBOUWEN
Bergsingelkerk
Bergsingel 150
3037 GM Rotterdam
tel. 010 - 465 70 19

BMVier
Burgemeester Meineszstraat 4
3022 XE Rotterdam
tel. 010 - 476 78 45

KERKELIJK BUREAU
Bergsingel 150
3037 GM Rotterdam
tel. 010 - 466 03 78
e-mail: bureau@
bergsingelkerk-bmvier.nl

Het Kerkelijk Bureau is geopend op maandag van 14.30 tot 16.00 uur.

SCRIBA
mw G. Westera
Bergsingel 35c
3037 GA Rotterdam
Tel. 010-237 34 16
e-mail: scriba@
bergsingelkerk-bmvier.nl

COLOFON

BEL **010 418 23 33** OF KIJK OP **WWW.HESS.NL** VOOR EEN **GRATIS INFORMATIEPAKKET**

Rouwcentrum De Meidoorn
Rotterdam-Schiebroek

Rouwcentrum Overschie
Rotterdam-Overschie

Rouwcentrum Hess
Capelle aan den IJssel

Afscheidshuis Hess
Rotterdam-Ommoord

Hess uitvaartzorg

Vertrouwd Familiebedrijf
SINDS 1912

EEN WAARDEVOL AFSCHEID

Een waardevolle uitvaart, een dierbare herinnering. Met respect voor tradities en de mogelijkheden van vandaag.

010 – 447 99 00 | vanderspekuitvaart.nl

VAN DER SPEK
UITVAART

mare

Protestantse Kerk